Chełmionka

BEZPŁATNA GAZETKA LOKALNA STOWARZYSZENIA
“CHEŁMIŃSKIE PRZEDMIEŚCIE TU MIESZKAM”
NR 1/2026 (1)

TU MIESZKAM TU DZIAŁAM



STR. 6-7

MAMY PARK !

PROJEKTY STOWARZYSZENIA OD KUCHNI
Jak w ostatnim czasie rozwijamy działalność naszego stowarzyszenia ?
str. 2-5

DAJ SIĘ OCZAROWAĆ !
IX Święto Chełmionki to nie tylko gry, zabawy i konkursy, ale również szansa poznania ciekawych osób i sekretów przeszłości.
str. 8

WYBIERAM CHEŁMIONKĘ !
Ostatnie dni na oddanie głosu w Budżecie Obywatelskim 2027.
Jak co roku nasze stowarzyszenie liczy na Twój głos !
str. 10

BĄDŹ NA BIEŻĄCO. ZAWSZE AKTUALNE INFORMACJE O CHEŁMIONCE NA WWW.CHELMIONKA.PL

Kilka słów o Stowarzyszeniu...

Stowarzyszenie „Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam” działa w Toruniu od 2017 roku. W wielu różnych miejscach można znaleźć informację, że misją naszego stowarzyszenia jest od(budowa) tożsamości mieszkańców okręgu „Chełmińskie”. Co to konkretnie znaczy ?

Jesteśmy społecznikami z Chełmionki — ludźmi w różnym wieku, różnych zawodów, mieszkającymi w różnych częściach okręgu. Łączy nas jedno: poczucie, że warto dbać o miejsce, w którym żyjemy. W naszym stowarzyszeniu są zarówno mieszkańcy, jak i sympatycy Chełmionki, osoby „od zawsze” i takie, które dopiero tu trafiły — każdy wnosi coś ważnego.

Spotykamy się, rozmawiamy, konsultujemy, organizujemy wydarzenia, zbieramy historie, wspieramy sąsiedzkie inicjatywy i budujemy przestrzeń, w której ludzie się znają, współpracują i czują sprawczość. Chcemy, żeby Chełmionka była miejscem, w którym dobrze się żyje — po prostu.

Oddajemy w Wasze ręce kilkustronicową gazetkę, będącą jednocześnie zaproszeniem do współpracy. Znajdziecie w niej informacje na temat naszych działań i najbliższych planów oraz rozmaitych możliwości, by skontaktować się ze stowarzyszeniem.

Chełmionka – Sąsiedzkie Spotkania Archiwalne

Razem ocalmy pamięć Chełmionki.



fot. Justyna Kardasz

„Chełmionka – Sąsiedzkie Spotkania Archiwalne” to nasz najnowszy projekt, w którym ratujemy lokalną pamięć Chełmińskiego Przedmieścia — zdjęcia, dokumenty, mikrohistorie i wspomnienia mieszkańców, które są często zagrożone zapomnieniem. Od kilku miesięcy pojawiamy się z **Mobilnym Punktem Archiwalnym** w czasie pięciu wydarzeń w dzielnicy, digitalizując pamiątki „na miejscu”, w obecności darczyńców. Dzięki temu budujemy zaufanie, przełamujemy lęk seniorów przed oddawaniem oryginałów i włączamy mieszkańców w tworzenie wspólnego archiwum.

Celem projektu będzie **opracowanie 191 obiektów — fotografii, dokumentów, nagrań historii mówionej, mikrohistorii i krótkich filmów**. Wszystkie trafią do systemu OSA i na portal zbioryspoleczne.pl, gdzie będą dostępne dla każdego mieszkańca Torunia.

Nie będzie to „cmentarz plików” — zbiory wrócą do społeczności jako narzędzia jej dalszej integracji: gry memory, materiał warsztatów międzypokoleniowych czy kolorowanki dla dzieci.
Mierzymy się z wyzwaniem, które dostrzegamy od lat – stopniowo odchodzi pokolenie „kapsuł pamięci”, a brakuje instytucji, które byłyby zainteresowane codzienną historią dzielnic. Nasz projekt jest kolejnym krokiem w celu zabezpieczania dziedzictwa lokalnego i wzmacniania tożsamości mieszkańców — od najmłodszych po seniorów.

Masz zdjęcia, pamiątki, wspomnienia? Chcesz opowiedzieć swoją historię?
Zapraszamy do kontaktu !

centrum archiwistyki społecznej

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Dziedzictwo społeczne" prowadzonego przez Centrum Archiwistyki Społecznej

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

FIO — Chełmionka: tu mieszkam, tu działam

Chełmionka rośnie dzięki ludziom.



fot. Anna N. Kmieć

W projekcie FIO działamy po sąsiedzku — od sierpnia 2026 do października 2027 r. będziemy wspólnie budować Chełmionkę, w której ludzie się znają, współpracują i czują, że mają realny wpływ na swoje otoczenie.

Przed nami ponad rok intensywnych, działań łączących pokolenia: **spotkania tematyczne, warsztaty, wieczornice, spacery historyczne, akcje ekologiczne, gazetka lokalna, rozwój Archiwum Społecznego Chełmionki oraz wolontariatu**. **To największy program społeczny w historii naszego Stowarzyszenia.**

Będziecie mogli m.in. poznać kilka ciekawych osób w czasie Chełmionkowych Wieczornic, wziąć udział w warsztatach z pszczelarstwa, rodzinnych działaniach ekologicznych, spotkaniach o lokalnej architekturze („Chełmionkowym detalu”), a także spacerach tematycznych, które pokażą dzielnicę oczami jej dawnych i obecnych mieszkańców. Stale będzie działać Mobilny Punkt Archiwalny, w którym digitalizujemy zdjęcia i pamiątki mieszkańców. Aby o tym wszystkim opowiedzieć, pojawi się kilka kolejnych numerów gazetki lokalnej, która trafi do szkół, bibliotek, parafii i domów mieszkańców.

Włączamy seniorów, rodziny, młodzież, studentów i wszystkich chętnych — każdy ma tu swoje miejsce. **Jeśli chcesz działać, poznać sąsiadów, zostać wolontariuszem, podzielić się wspomnieniami albo po prostu przyjść na ciekawe spotkanie — zapraszamy.**

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIW Narodowy Instytut Wolności

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030 NOWE FIO

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030

Zakorzenieni w sile

Wolontariat nieoczywisty

W projekcie „Zakorzenieni w sile – coaching odporności psychicznej” pokazujemy, że wolontariat może być czymś więcej niż pomocą „od czasu do czasu”, realizowaną w czasie cyklicznych akcji. Może być **eksperckim wsparciem, które realnie zmienia życie ludzi — wychowawców, rodziców, osób z niepełnosprawnościami i dzieci, które na co dzień mierzą się z napięciem i stresem**.

Od sierpnia do listopada 2026 r. realizujemy intensywny program rozwojowy, w którym nasza wolontariuszka i ekspertka Krystyna Pietrasińska (coach z ponad 30 tys. godzin doświadczenia !), prowadzi warsztaty, coaching indywidualny i sesje rozwojowe. To wolontariat, który oferuje konkretne narzędzia, wiedzę i metodologię pracy „tu i teraz”, m.in.:

- warsztaty dla kadry i dyrekcji Domu Dziecka „Młody Las”,
- procesy coachingowe dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami,
- wsparcie dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami,
- działania promocyjne i komunikacyjne.

To wolontariat, który **buduje odporność psychiczną, zmniejsza u dzieci występowanie zachowań trudnych, wspiera dorosłych w radzeniu sobie ze stresem i daje poczucie sprawczości**.

To także przykład, że wolontariusze mogą wnosić do lokalnej społeczności wysokiej klasy kompetencje, które zmieniają codzienność instytucji i rodzin.

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO
NIW Narodowy Instytut Wolności
Rządowy Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Systematycznego na lata 2018-2030 Korpus Solidarności

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH KORPUSU SOLIDARNOŚCI – RZĄDOWEGO PROGRAMU WSPIERANIA I ROZWOJU WOLONTARIATU SYSTEMATYCZNEGO NA LATA 2018-2030



fot. Anna N. Kmieć

Mateusz Głowacki-Sieńko

Projekty, projekty...

Kilka pytań do Justyny Kardasz, prezeski Stowarzyszenia „Chełmińskie Przedmieście – Tu Mieszkam” na temat projektów społecznych, których owocem jest m.in. pojawienie się niniejszej gazetki.

– Jaki był główny cel wejścia w projekty finansowane przez Centrum Archiwistyki Społecznej oraz Fundusz Inicjatyw Obywatelskich ?

Głównym celem było wzmocnienie i odbudowanie tożsamości lokalnej Chełmionki. W czasach, które pędzą coraz szybciej, kiedy ludzie mijają się w biegu, a sąsiedzi często nie wiedzą, kto mieszka obok, chcemy stworzyć przestrzeń, w której mieszkańcy mogą poczuć się bezpiecznie, stabilnie i „u siebie". Projekty CAS i FIO pozwalają nam ocalić wspomnienia, historie i pamiątki mieszkańców, a jednocześnie budować współczesną, aktywną wspólnotę. Dzięki nim możemy pokazać, kim jesteśmy jako stowarzyszenie, co robimy i co możemy zaoferować mieszkańcom — od działań archiwistycznych po spotkania, warsztaty, gazetkę i inicjatywy międzypokoleniowe. Wszystko po to, aby Chełmionka była miejscem, które pamięta, działa i łączy.

– Ile osób ze stowarzyszenia jest zaangażowanych w spotkania robocze poświęcone realizacji projektów CAS oraz FIO ?

W spotkaniach roboczych bierze udział stały zespół sześciu–ośmiu osób. To członkowie i wolontariusze stowarzyszenia, którzy na co dzień pracują przy archiwum, działaniach społecznych, promocji, organizacji wydarzeń i kontaktach z mieszkańcami. Każda z tych osób wnosi swoje doświadczenie, czas i serce, dzięki czemu projekty mogą rozwijać się w sposób ciągły i profesjonalny.

– Jak często i w jakiej formule odbywają się spotkania robocze ?

Spotkania całego zespołu odbywają się średnio raz na dwa, trzy tygodnie — to moment, kiedy siadamy razem, omawiamy postępy, planujemy kolejne działania i upewniamy się, że wszystko zmierza w dobrym kierunku. Poza tym jesteśmy ze sobą w stałym kontakcie poprzez grupę na Facebooku oraz rozmowy i ustalenia indywidualne, które pozwalają nam szybko reagować na potrzeby mieszkańców i zmiany w harmonogramie. Staramy się pracować jak łączący różne dziedziny i kompetencje zespół, w którym każdy zna swoją rolę, ale się do niej nie ogranicza. Wspieramy się nawzajem wiedzą, doświadczeniem i czasem, tak aby jak najefektywniej realizować wszystkie zaplanowane działania i jak najlepiej służyć Chełmionce.

– Jakich korzyści dla stowarzyszenia i mieszkańców Chełmionki spodziewasz się w czasie realizacji bieżących projektów ?

Najważniejszą korzyścią jest wzmocnienie więzi sąsiedzkich i poczucia przynależności do Chełmionki. Mieszkańcy zyskają więcej okazji do spotkań, rozmów, wspólnego działania i poznawania historii miejsca,
w którym żyją. Seniorzy będą mogli bezpiecznie dzielić się wspomnieniami i pamiątkami, młodzież
— angażować się w wolontariat, a rodziny
— korzystać z bezpłatnych wydarzeń, warsztatów i festynów. Stowarzyszenie z kolei wzmocni swoje archiwum, zespół i rozpoznawalność, zyska nowe narzędzia, procedury i sprzęt, a także stworzy trwały fundament pod kolejne działania społeczne.
W efekcie Chełmionka może stać się miejscem, które daje swoim mieszkańcom poczucie zakorzenienia, bezpieczeństwa i wpływu — a to w dzisiejszych czasach jest wartością bezcenną.



fot. Cezary Kardasz



fot. Anna N. Kmieć

Justyna Kardasz, Mateusz Głowacki-Sieńko

Chełmionka zyskała nowe serce!

Uroczyste otwarcie „Skweru Polskiego” im. Małgorzaty Iwanowskiej Ludwińskiej

W sobotę, 23 maja 2026 roku na Chełmińskim Przedmieściu wydarzyło się coś wyjątkowego. Wielka wspólnota mieszkańców, wolontariuszy, szkół, instytucji i przyjaciół Małgorzaty Iwanowskiej Ludwińskiej spotkała się, aby uroczyście otworzyć „Skwer Polski” – miejsce, które łączy w sobie historię, sztukę, tradycję i ducha dawnej Chełmionki. To dla naszego stowarzyszenia największe wydarzenie w tym roku, bo właśnie tu — w przestrzeni, która narodziła się z wieloletnich starań — pojawiło się miejsce upamiętniające twórczość i dziedzictwo naszej lokalnej artystki.

Przez pierwsze dwa i pół roku stowarzyszenie podejmowało starania o nadanie jednej z ulic Chełmionki imienia Małgorzaty Iwanowskiej Ludwińskiej. Gdy okazało się, że nie ma takiej możliwości, narodził się nowy pomysł — stworzenie parku, który stanie się przestrzenią spotkań, pamięci i sztuki. Tak rozpoczął się kolejny etap działań, dzięki którym dziś możemy świętować otwarcie miejsca, które w pełni oddaje znaczenie Pani Małgosi dla naszej dzielnicy.

To przestrzeń, która powstała dzięki wieloletniej współpracy mieszkańców, Stowarzyszenia „Chełmińskie Przedmieście – Tu Mieszkam”, Rady Okręgu „Chełmińskie”, Urzędu Miasta Torunia, Muzeum Etnograficznego, lokalnych organizacji pozarządowych oraz szkół i wolontariuszy. Oficjalnie nosi nazwę parku kieszonkowego „Skwer Polski” i znajduje się przy Szosie Chełmińskiej 75, sąsiadując z budynkami Uniwersyteckiego Liceum Ogólnokształcącego.

Teren zielony został zaprojektowany tak, by harmonijnie wpisać się w krajobraz i pełnić ważną ekologiczną rolę – pojawiły się na nim m.in. przepuszczające wodę mineralno-gruntowe ścieżki, zasilane energią słoneczną oświetlenie i zautomatyzowany system nawadniania, ogród deszczowy, mała architektura wypoczynkowa, bioróżnorodna roślinność (a wśród niej nawiązująca do nazwy skweru, biało-czerwona rabata).

„Zostawiła nam nie tylko sztukę, lecz także wrażliwość na historię miejsca i ludzi, którzy je tworzą” — Justyna Kardasz, prezeska Stowarzyszenia „Chełmińskie Przedmieście - Tu Mieszkam”.



fot. Anna N. Kmieć



fot. Anna N. Kmieć

Obrazy i wiersze Małgorzaty Iwanowskiej-Ludwińskiej stały się „pamięcią wizualną” Chełmionki, zachowując wygląd wielu miejsc, których już nie ma.

Ale przede wszystkim to miejsce pamięci. Miejsce, w którym wracają obrazy dawnej Chełmionki — tej z drewnianymi domami, warsztatami, zapachami i historiami, które Małgorzata Iwanowska-Ludwińska przez lata zapisywała w swoich obrazach, szkicach i wierszach. Otwarcie miało spokojny, sąsiedzki charakter — pasujący do miejsca tworzonego przez ludzi dla ludzi. Wśród zieleni, obok przemówień zaproszonych oficjeli, wybrzmiały również wspomnienia o Małgorzacie Iwanowskiej-Ludwińskiej, przekazane przez osoby, które znały ją osobiście lub współpracowały z nią przez lata. Wiersze, wspomnienia i głosy mieszkańców przeplatały się z opowieściami o jej życiu i miłości do Chełmionki. W nowopowstałym parku można było posłuchać recytacji fragmentów poezji toruńskiej artystki, zobaczyć plenerową ekspozycję jej twórczości, odwiedzić namiot Archiwum Społecznego Chełmionki, zeskanować rodzinne zdjęcia czy porozmawiać o historii okręgu. Najmłodsi z kolei tworzyli przypinki i kolorowanki inspirowane dawnymi fotografiami. W powietrzu unosił się zapach tradycyjnych drożdżówek z lokalnej piekarni — smak, który od lat towarzyszył majówkom na Chełmionce i jeszcze raz symbolicznie połączył pokolenia.

Jesteśmy ogromnie szczęśliwi, że Małgorzata Iwanowska Ludwińska ma tu swoje miejsce. Park, który pozwala mieszkańcom nie tylko podziwiać jej twórczość, lecz także poczuć atmosferę dawnej Chełmionki – tej samej, którą tak wiernie dokumentowała w swoich obrazach, szkicach i książkach. Jako społeczność, która od ponad czterech lat działa na rzecz upamiętnienia naszej lokalnej artystki, wierzymy, że jesteśmy już o krok od oficjalnego nadania parkowi jej imienia. Trzymajcie kciuki za pozytywną decyzję Doraźnej Komisji ds. Nazewnictwa oraz Radnych Miasta Torunia !

W kapsule, która została uroczyście zakopana przez syna Małgorzaty Iwanowskiej-Ludwińskiej, Daniela Ludwińskiego wraz z członkami stowarzyszenia, znalazły się m.in. pastele należące do artystki, gazeta “Nowości” z dnia otwarcia, dokumenty związane z powstaniem parku, chełmionkowe gadżety i wspomnienia o artystce.



fot. Anna N. Kmieć

Spotkajmy się w parku!



Do większości z was nasza gazetka trafia 13 września 2026 r., czyli w czasie obchodów IX Święta Chełmińskiego Przedmieścia w parku przy Toruńskich Wodociągach. Święto Chełmionki to jedno z najważniejszych wydarzeń naszej dzielnicy — coroczny festyn, który od lat integruje mieszkańców, wzmacnia więzi sąsiedzkie i daje przestrzeń do wspólnego, radosnego świętowania.

Na co warto szczególnie zwrócić uwagę i gdzie warto skierować swoje kroki ?

- **Na głównej scenie** – bardzo bogaty program, od zumby i licznych konkursów sportowych, przez konkurs wiedzy o Chełmionce, konkurs pszczelarski, bloki muzyczne, czytane przez prawników opowiadania, aż po przedstawienie naszych chełmionkowych projektów i żywe dyskusje na tematy lokalne;
- Od lat wielkim zainteresowaniem cieszy się **zwiedzanie wieży ciśnień i Muzeum Wodociągów** (uwaga, wejścia są limitowane na podstawie udostępnianych wcześniej biletów !);
- **Strefa rodzinna** z m.in. animacjami i dmuchańcami dla dzieci, zajęciami kreatywnymi, tajemniczym „Bankiem Czasu” i strefą gastronomiczną;
- **Strefa zdrowia i rekreacji** z m.in. namiotem profilaktycznym oraz ofertą lokalnych klubów sportowych;
- **Strefa kultury i historii** z m.in. wystawą o historii okręgu, Małym Muzeum Historii Edycji Pana Tadeusza, stanowiskami bibliotek, namiotem Sąsiedzkich Spotkań Archiwalnych i Archiwum Społecznego Chełmionki oraz tworzeniem własnych map „Ukochanej Chełmionki”;
- **Strefa natury i edukacji** z edukacją ekologiczną w różnym wydaniu, „Pszczelim Laboratorium” i propozycją… kąpieli leśnej;
- **Strefa informacji** z m.in.punktem promocyjno-informacyjnym całej imprezy, stanowiskiem Rady Okręgu „Chełmińskie”, punktem głosowania na projekty Budżetu Obywatelskiego czy Kujawsko-Pomorskiej Izby Adwokackiej.

IX Święto Chełmińskiego Przedmieścia jest finansowane: ze środków **Gminy Miasta Torunia** w ramach zadania publicznego z obszaru: działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; ze środków **Gminy Miasta Torunia w ramach Inicjatyw Lokalnych**; dzięki wsparciu darczyńców: **Janasowie Nieruchomości, Biuro Nieruchomości ADMIN, Grupa Deweloperska PRES**.

Wkrótce na Chełmionce...



fot. Justyna Kardasz

„Spacer historyczny po sercu dawnej Chełmionki" (niedziela, 20 września 2026 r.)

W przedostatnią niedzielę września zapraszamy na spacer historyczny, który będzie poszukiwaniem „serca" historycznej Chełmionki. Poprowadzą nas Anna Zglińska i Szymon Spandowski.

Zbiórka o godzinie 10:00 na Skwerze Polskim (ul. Szosa Chełmińska 75) – przy tablicy informującej o życiu i twórczości Małgorzaty Iwanowskiej-Ludwińskiej.



fot. Bartek Szymanski

Sprzątanie Świata – „Grabieżcy Chełmionki" (sobota, 26 września 2026 r.)

W ramach tegorocznego „sprzątania świata" zajmiemy się porządkowaniem terenu przyszłej ścieżki pieszo-rowerowej od ul. Balonowej do ul. Kaszubskiej.

Zbiórka o godzinie 10:00 przed Zespołem Szkół Ekonomicznych (ul. Grunwaldzka 39).



fot. Justyna Kardasz

Chełmionkowa Wieczornica z... Krystyną Warachowską (wtorek, 20 października 2026 r.)

Spotkamy się z pasjonatką literatury, twórczynią lokalnego Małego Muzeum Historii Edycji Pana Tadeusza, biorącą na swoje barki trud edukacji literackiej i kulturalnej.

Willa z Pasją (ul. Grunwaldzka 38), godz. 17:00.



fot. Justyna Kardasz

Chełmionkowa Wieczornica z... Januszem Modzelewskim (wtorek, 17 listopada 2026 r.)

Tym razem posłuchamy znanego toruńskiego hokeisty i popularyzatora sportu w regionie, który pomoże spojrzeć na dzieje Chełmionki oczami sportowca-weterana.

Willa z Pasją (ul. Grunwaldzka 38), godz. 17:00.

Budżet Obywatelski 2027



fot. Anna N. Kmieć

Od 7 do 20 września 2026 r. w Toruniu trwa głosowanie mieszkańców miasta na projekty finansowane z Budżetu Obywatelskiego na rok 2027.
W czasie trwania IX Święta Chełmińskiego Przedmieścia będzie działał specjalny punkt głosowania. Serdecznie zachęcamy wszystkich pełnoletnich uczestników święta do odwiedzenia go i oddania głosu na:

CH0626: „Święto Chełmińskiego Przedmieścia – jubileusz 10-lecia”

To wyjątkowa, jubileuszowa edycja, którą chcemy zorganizować w 2027 roku. W programie znajdą się warsztaty artystyczne i ekologiczne, animacje ruchowe i gry rodzinne, dmuchańce, autodrom, strefa VR i strefa sportowa, fotobudka 360°, silent disco, warsztaty dla seniorów, konkursy z nagrodami, gra terenowa „Śladami Chełmińskiego”, oprowadzanie po zabytkowej wieży ciśnień oraz magnesy dla uczestników.

Twój głos ma wielkie znaczenie ! Wspólnie stwórzmy największe święto w historii Chełmionki!

Chełmionka była zielona [...], inna niż wszystkie dzielnice.

Fragment wywiadu Anny N. Kmieć z Krystyną Myśliwek - mieszkanką Chełmionki od 1998 roku.



Rysunek Małgorzaty Iwanowskiej-Ludwińskiej przedstawiający dom nr 115 przy ul. Szosa Chełmińska w Toruniu. Materiał znajduje się w Archiwum Społecznym Chełmionki w Archiwum Prywatnym Ryszarda Kowalskiego.

- Czy uważa Pani, że Chełmionka się czymś wyróżniała na tle całego miasta?

Chełmionka miała to do siebie, że była zielona, ale tak zielona inaczej. Ja wyszłam z zielonej dzielnicy, ja się nie wychowałam w kamieniach i betonie. A tu było jeszcze inaczej. Były powymyślane trasy z drzewami - zresztą Toruń z tego słynął wówczas, że miał trasy z drzewami, gdzie można było pochodzić. Były kasztanowce.

Ludzie byli spokojni. Te domy dla nas jako dla młodych ludzi, były bardzo ciekawe, bo były z ganeczkami. Te ganki były obrośnięte, domy były obrośnięte. Chełmionka była zielona, dlatego w tym kontekście po prostu była inna niż wszystkie dzielnice. [...]

Tutaj na Chełmionce, było widać, przynajmniej od ulicy, że ludzie o to dbają. Były ogródki, werandki. To się tak nie rozsypywało. […]

- A czy wokół tych domów były ogrodzenia?

To były tylko małe płociki. To nie było tak, jak teraz, że wszystko jest zagrodzone i wejście na domofon. Były małe płoty, wejście przez furtkę, ale to było pootwierane i dzieciaki latały po całym terenie. Myśmy chodzili wszędzie! [...]

- Chodziliście w obrębie swojej dzielnicy, ale jak już Pani wspominała, znaliście się też z mieszkańcami innych dzielnic.

Każda dzielnica miała swoją kulturę. […] Ludzie na dzielnicach się znali. Myśmy się na Przedmieściu znali, na jednym i na drugim [Pani Krystyna wcześniej mieszkała na Bydgoskim Przedmieściu]. *Może nie po imieniu, ale chociaż z widoku. Znaliśmy się. Ja mogłam o dwunastej w nocy chodzić i mi nikt krzywdy nie zrobił. [...]*

- A proszę mi opowiedzieć, jak to wszystko wyglądało, zanim pojawił się nowy tramwaj?

Z jednej strony były to głównie pruskie mury. Ale od Bema było już inaczej. Ja podejrzewam, że one mogły być przebudowane, że pod tynkiem jest coś innego. Ale to była głównie cegła, bo cegła była w Toruniu dobrze dostępna. Drewno było też blisko, bo tu były kiedyś lasy, to robili wycinki, żeby poszerzać teren. [...]

- A jak wyglądała infrastruktura?

Tutaj na Chełmionce nie było chodników, jedynie jakieś fragmenty. Jakiś chodnik był do ulicy Bema, czasami kawałki chodnika były przy tramwajach, tak jak są przystanki.

Ale generalnie Toruń miał już wówczas chodniki, kanalizację, Bydgoskie też. Ja się wychowałam w takim ekskluzywnym miejscu, bo tam były chodniki, kanalizacja, nawet kanalizacja deszczowa.

Tutaj były tylko takie fragmenty, bardzo długo. Jak ja się wprowadziłam, to jeszcze po drugiej stronie długo nie było chodnika.

- Jakie punkty usługowe z Chełmionki Pani pamięta?

Przy trasie średnicowej są już domy murowane. Tam był sklep spożywczy, tam często biegałam po papierosy. Był tam też chyba szewc.

Bliżej Starówki były różne rzeczy: fotograf, piekarze. Jeden piekarz był bliżej Grunwaldzkiej, tam też była przychodnia lekarska na rogu, z czasem przerobiona na aptekę. Teraz już nie ma tego piekarza, nie ma już po nim śladu. Następny piekarz, to był Górski. Fryzjerzy byli. Idąc dalej, za ulicę Żwirki i Wigury, był sklep mięsny, spożywczy, trochę później też sklep z drobnymi ubraniami.

Tam dalej, prawie przy Dworcu Północ, już nie było takich miejsc. Zaczynały się pojawiać z czasem, jak na przykład pawilon, a raczej pawilonik, peerelowski. […] W zasadzie Dworzec Północny wyznaczał tam granicę Chełmińskiego.

Chcesz dowiedzieć się więcej o dawnej Chełmionce ?
Zapraszamy do lektury całego wywiadu, który znajduje się na stronie Archiwum Społecznego Chełmionki !

Chcesz się włączyć w nasze działania?
Masz zdjęcia, wspomnienia, pomysły?



REKRUTUJEMY WOLONTARIUSZY

Dołącz do zespołu, który współtworzy historię Chełmionki !
Formularz rejestracyjny:

KONTAKT

chelmionka@chelmionka.pl

facebook.com/Chelmionka

www.chelmionka.pl

ADRES

Szosa Chełmińska 75,
87-100 Toruń

TELEFON

500 484 458

NEWSLETTER

Zapisz się do naszego newslettera, w którym na bieżąco informujemy o naszych działaniach:

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIW Narodowy Instytut Wolności

Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030 NOWE FIO

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030